

Frederik

Frederik IV er født 11. oktober 1671 på Københavns Slott som sønn av Kong Christian V og Charlotte Amalie av Hessen-Kassel. Etter farens død i 1699 arvet Frederik den dansk-norske trone som rikets tredje enevoldskonge. Han gjennomførte en del reformer. Frederik IV innførte den gregorianske kalender og avskaffet voredskapet, som forpliktet bøndene til ikke å forlate fødestedet uten godseierens tillatelse. Til gjengjeld oppretter kongen en landmilit.

I den store nordiske krig 1709 – 1720 klarte de dansk-norske soldatene å gjøre slutt på Sveriges stormaktstid, men de påførte også seg selv store nederlag og ødela statsfinansene for lange tider. Frederik IV deltok ikke aktivt i kampen, og det ble sjøheltene Iver Huitfeldt og Peter Wessel Tordenskiold som berget Danmark-Norges ære. Da den svenske kong Karl XII forsøkte å erobre Norge i 1716 og 1718, viste det seg at nordmennene var lojale mot Kong Frederik, og Karl XII ble drept under beleiringen av Fredriksten Festning i Halden i 1718. Frederik IV var innstilt på å fortsette krigen etter Karl XII's død, men etter press fra England sluttet han fred i 1720 på Fredensborg Slott. Ved freden tilfalt det gottorpske Slesvig Danmark-Norge, men områdene som ble mistet til Sverige i 1658 ble ikke vunnet tilbake. Kong Frederik IV døde på Odense Slott i Danmark 12. oktober 1730.

Kilde: Wikipedia

Kongens valgspråk var: **HERREN ER MIN HJELPER**

Kong Frederik IV 1671 – 1730.
Konge av Danmark-Norge 1699 – 1730.

Av Guds Nåde Konge av Danmark og Norge, de Venders og Gothers, hertug av Slesvig, Holsten, Stormarn og Ditmarsken, greve av Oldenburg og Demelhorst.

Kong Frederik IVs Tambourafdeling af 1704 **MED MUSIKK GJENNOM HISTORIEN!** Vol. I. 1999 Festningsbyen Fredrikstad

Signaler og marsjer fra 1700 og 1800 - tallet i Danmark - Norge

Musical historical re-enactment from 18th and 19th century in Denmark - Norway

KONG FREDERIK IV'S TAMBOURAFDELING AF 1704 MED MUSIKK GJENNOM HISTORIEN! Vol. I 1999 Stiftet 01.02.1997

Kong Frederik IV var ventet til byen på sin første reise i sitt andre kongedømme – han kom på besøk til Festningsbyen vår den 30. mai 1704. Dette er utgangspunktet til opphavet av Kong Frederik IV's Tambourafdeling af 1704. Tambourafdelingen er en militærhistorisk frivillig organisasjon som ble startet i 1996 etter ønske fra Fredrikstad Kommune om en representasjonsenhet som skulle ha som formål å markedsføre Gamlebyen i inn – og utland. Oppdraget ble gitt til daværende konsulent i kommunen Carl Henrik Amundsen og konservator Tor Ulsnæs ved Fredrikstad Museum, deretter kom trommeslager Øistein Kristiansen med og fikk ansvaret for musikken. Tambouravdelingen ble stiftet 1. februar 1997, men det aller første oppdraget var på Marinemesterskapet i Fredrikstad der vi spilte for Kronprins Håkon Magnus i Gamlebyen 10. juni 1996. 19. januar 1997 fikk vi våre uniformer og trommer ankom fra Musikk & Instrumentservise AS, brødrene Olsen i Hurdal 4. april 1997. Avdelingsfanen ble laget av Carl Henrik Amundsen og ble overlevert avdelingen under "1704 Kongen Kommer!" arrangementet på torget i Festningsbyen 30. mai 1997. KFT har tilholdsted i Hovedvakta (Slaveribygningen) i Festningsbyen Fredrikstad og har ca. 50 medlemmer fordelt på musikk, musketter, artilleri, offiserer og sivilgruppe. Avdelingens hovedoppgave er å formidle historien fra Gamlebyen på 1700-tallet i inn – og utland.

Tromme overlevering 4. april 1997

MILITÆRMUSIKK OG FOLKEMUSIKK

Tambourafdelingen viser en 1700-talls militæravdeling i virksomhet og en viktig del av det var signaler for overføring av kommandoer og musikk til underholdning. De tradisjonelle instrumentene for arméen var trommer og fløyter (Tambourtrommer og Pibere).

Artilleriet og kavaleriet brukte trommer og signalhorn. På denne innspillingen har vi gjort et utvalg av musikk; en blanding av folkemusikk og militærmusikk. Folkemusikken er representert ved **Trommeslåtter** samlet av **Johannes Sundvor** (1871-1941) som i årene 1915-1935 reiste rundt på Vestlandet og samlet disse trommeslåttene som senere ble bearbejdet og utgitt av **Carl Haakon Waadeland** i noteboken **Trommeslåtter – en trommeslagers skattekiste** (Tima Forlag 1991). Militærmusikken er hovedsakelig fra **Den Kongelige Livgardes Tambourkorps** i København sitt notematriell. Slik har Tambourafdelingen gjenopptatt en gammel tradisjon fra 1700-tallet. Tambourer og Pibere har lært signaler og marsjer hos Livgarden, og lært dem videre. Slik det ble opprinnelig – før Norges union med Sverige i 1814. Tambourafdelingen tok i 1996 opp en militærmusikktradisjon som hadde vært død i nesten 200 år!

OM MUSIKK I DEN DANSK – NORSKE ARMÉ

Tambourtrommene hadde flere funksjoner: Forsterkning av ordregivingen, sikre at alle hørte ordrene og at de ble utført samtidig. 1700-tallets armeer opererte etter linjeforsvars-systemet. Soldatene angrep i bred formasjon, skulder ved skulder. Det ble gjort for å gi støtte til den enkelte, og for å sikre gjennomslagskraft i fiendens rekker. Dersom linjen brøt, ble avdelingen svekket, og derfor var musikken viktig – slik at alle ordre og eksersismoment ble utført samtidig. Flere av signalene har også en selvstendig funksjon – **Revelje, Vergatterung** (samlingssignal) og **Tappenstrekk** er forståelige uten at soldaten hører kommandoen som ledsager dem.

Piberen spilte under marsj, enkelte signaler og under seremoniell som avhenting av avdelingsfanen, flaggheis og når kongen kom. I tillegg spilte **Haoutboistene**, som også kunne bestå av **Skalmeieblåsere, Oboister, Paukeslager og Signalhornister**, ved festlige anledninger hos Regimentssjefen. Det var også han som beskostet instrumentene og lønnet den delen av mannskapet.

KFT Under marsj i Festningsbyen våren 1997

Slik Tambourafdelingen kan sees under marsj i gatene i Festningsbyen Fredrikstad har **ingen militær avdeling sett ut**. Det var sjelden mer enn en Piber og en Tambour ved kompaniene. Men opplæring av andre Tambourer og Pibere foregikk ved trening og muntlig overlevering (tradering) under samlinger eller enkeltvis. Derfor er en samling av flere Tambourer, Pibere og Signalhornister et bilde på **militærmusikere under opplæring hos Regiments-tambouren i depotbyen Fredrikstad - og det er historisk korrekt**.

TAMBOURSPILLING ER EN GAMMEL TRADISJON

Spillestilen er preget av instrumentet. På grunn av dimensjonene av trommen kreves det en egen **spilleteknikk**. Signaler og slåttespillingen er preget av "åpne" virvler, **underliggende bordun-toner med melodiske markeringer**, strekt volum og dype basstøner i klangen fra trommene. Spillestil og melodiføring er sammenlignet med hardingfelespill og har en naturlig plass i norsk folkemusikk. Lyden av trommene bærer flere hundre meter – opptil kilometervis når de er samlet. Under bruk i strid har de vært et kraftig virkemiddel som moralsk støtte for mannskapene.

DENNE CD'EN ER INNSPILT I BAKGÅRDEN I GAMLEBYEN HOS NRK ØSTFOLD FOR Å GJENSKAPE LYDEN AV FESTNINGSBYEN OG DEN ER TENKT SOM "EN DAG I EN TAMBOURS LIV".

Spor nr. 1 Vergatterung

(Samlingssignal 1700-tallet)

Opprinnelig kan signalet for Tysklands vedkommende føres tilbake til den første fjerdedel av det 16. århundre. Når den daglige hovedavløsning av vaktene og deres poster i de befestede byer og borger skulle foregå, lot man **Vindebroene** trekke opp og det under portvelvingen anbrakte **gitter** nedsenke, fordi man anså dette tidspunkt, hvor så store deler av besetningen hadde oppmerksomheten konsentrert på den nevnte avløsning, som særlig egnet for en fiendtlig overrumpning. I Christian IV's Krigsartikkel står det anført at Vergadderung skal spilles eller slåes mens vaktene avløses. I likhet med **Fredrikstad** var **København** en befestet by (**Festningsby**) med sine voller og porter, idet det ¼ time før portens lukking fra hver av portvaktene ble sendt en **Tambour** (trommeslager) opp på selve vollen, hvor han skulle gå frem og tilbake på brystvernet over porten, under **stadig trommespilling** skulle varsle folk at – altså ikke bare soldatene, men også sivilbefolkningen – om at det nå var på høy tid å skynde seg for å nå innen for porten for den ble lukket.

Kilde: Den Danske Hærs Signaler, deres tekster og historie av Victor Krohn. København 1933.

Dette signalet ble også brukt når avdelings-sjefen ville samle soldatene fra utløer, trev, telt og stuer der de lå forlagt i leir eller festning til oppstilling. Samlings-signalet bruker Tambourafdelingen før eller i starten av ethvert oppdrag.

Förgadderung: "Militær signal som gives då større styrka eller vaktparaden skall samlas" (Gernands konversationslexikon, Stockholm 1895). Andre navn på Signalet er Oppstilling eller Vaktombytte. **Fra et Trommeteknisk synspunkt er Signalet interessant på grunn av sin, etter datidens forhold avanserte rytmmikk**. Signaler til militært bruk har som oftest blitt innlært gjennom praktisk og muntlig overlevering fra lærer til elev. Av den anledning er eldre nedtegninger sparsomme og ufullstendige når det gjelder den tekniske utførelsen. Derimot finnes det noen få instruksjoner for signalenes betydning og anvending.

Som følge av at København opphørte som Festningsby i 1856, opphørte også Den Kongelige Livgardes spilling av signalet ved Vaktavløsninger i 1866. Signalet falt også bort ved ny Hærorrdning i Danmark 1867.

På marsj over Vindebroa i Festningsbyen vinteren 1998.

Den mest utførlige versjonen finnes i en dansk nedtegnning fra ca 1700 Førgattering for Marchfløyte og Marchtromme. (Fig. 259), (Side 159).

Kilde: Kroumata, Musikkleksikon av Sture Olsson. (Svensk) 1985.

A.V. Arendrup skriver følgende i artikkelen: Fløyter og Trommer som militære signal – og marchinstrumenter. Artikkel i Infanteri Nyt (Dansk) 3. sept. 1963.

“Die Vergadderung, det var **signalet til seremoniell marsj** under den daglige garnisonsvaktparaden, hvor fallgitterene i festningsportene senkes under vakt-avløsningen, så overrumpling ikke kunne skje. Vergadderung betyr tilgitring”.

Fra Generalmajor Peder Todderuds opp-tegnelser fra krigen 1709-1719 står det følgende i hans journal: “Etterfølgende opp-tegnelser er nedskrevet 38 til 48 år etter at de der i omtalte begivenheter var foregående; men fremstillingen må dog sies både å være nøktern og å bære pålitelighetens preg. Fra 1718 – 1719 kan opp-tegnelsene støtte seg til de samtidige, som Generaladjutantløytnant førte journaler, hvilke siste jo må anses for sikre nok. Vedkommende krigens tidligere år har jeg ingen noter funnet fra Generalens hånd; men at sådanne har eksistert, i hvert fall for 1716, sees av det i note til hans selvbiografi omtalte konsept til skrivelse til Major Matheson, hvor Todderud omtaler

“Mine som Løytnant vaktmester og Garnisons adjutant i Fredrikstad holte journaler”.

Før felttoget i Bohuslän sommeren 1719, den 15. juli er Armeen innrykket i Campimentet ved Rössneskilen (Skjeberg). I leieren ved Torpum den 15. juli 1719 skulle følgende utføres; Om morgenen, når der **slåes Revelje**, må først Vakten på høyere fløy **slå Appell**, som straks gjentaes av alle Vakter langs 1ste Linje og 2den Linje tilbake, hvorefter **Signalet slåes samtidig av alle Fanevakteres Tambourer**, så at alt går ègalt og ordentlig til. Kl. 7 om morgenen blir slått **“Vergatterung”**, og så løse alle Fanevakter av. – Generalvakten føres derpå hen foran Reichweins Regiment og blir der inndelt. Kl. 8 om morgenen og kl. 6 om aftenen **slåes til Bønn**.

Kilde: Opptegnelser av Generalmajor Peder Todderud om krigen 1709-1719. Meddelt af Kaptein C.O. Munthe. Kristiania 1897.

Vergadderung ble fremført 18. mars 2001 som vårt åpningsnummer ved Birger Mistereggens presentasjon av hovedfagsoppgave: En tromme er intet musikalsk instrument- norsk trommetradisjon ca. 1500 – ca. 1940, med utgangspunkt i Johannes Sundvors nedtegnelser. Hovedoppgave i utøving med fordypningsemne ved Norges Musikkhøgskole i Oslo 2001. Vi deltok sammen med blant andre H.M. Kongens Gardes signaltropps trommeslagere.

Vergadderung, samlingssignal fremførte vi som åpningsnummer på konserten til: **Forsvarets Distriktsmusikkorps Østlandet** (Divisjonsmusikken i Halden) med Bravur & Visjoner – på marsj ut av Forsvaret, i Universitetets Aula Oslo 30. januar 2002.

Dette var “protestkonserten” til Divisjonsmusikken mot at politikerne ville legge ned korpset som militært orkester, noe som også skjedde! I dag er korpset sivilt og heter nå **Det Norske Blåseensemble anno 1734**.

Før konserten hadde vi en oppmarsj sammen med Fredriksten Artilleri Compagni fra Akershus Festning og opp Carl Johan til Universitetsplassen hvor vi saluterte. Det foregikk i et fryktelig snøvær!

I opplæringsboken til Den Kongelige Livgardes Tambourkorps står det følgende: Førgattering (1700). (D-26). **Det er denne noten vi har brukt på vår innspilling.**

Kilde: Den Kongelige Livgardes Tambourkorps, Opplæringsbok: Marchinstrumenter Til Tjenestebrug. HRN 999-2. (Udgave APR 1977). Forsvarskommandoen Maj 1984.

Oppstilling på Place d'Armes ved Kongsten Fort KK 1999.

Universitetets Aula Oslo 30. januar 2002.

Spor nr. 2

Oppstilling av Tambourafdelingen med Generalsignal

Kommandospråket i 1700-tallets dansk-norske hær var **tysk**. Derfor er også mange av navnene på signalene tyske. Tysk som kommandospråk opphørte i 1772. **Hånd-grepene** som høres under åpningen av dette sporet, utføres i tråd med **reglementet fra 1704 og 1740** – av de eldste i det norske forsvarsmuseet. Tambourafdelingen bruker de som utgangspunkt for sin øksersis og opptredener og har alltid disse reglementer som rettesnor. Tambourene spiller her et **Generalsignal** som vi bruker til **å hedre personer**. Noten til dette signalet er av gammel årgang, men tidspunkt er ukjent.

Spør nr. 3

Kong Frederik IV´s Tambourafdelings Trommemarsj nr.1

Trommemarsj nr. 1 eller Gamle Marsjen som vi kaller den, er nedtegnet av Johannes Sundvor da han reiste rundt å samlet trommeslåtter på Vestlandet i årene 1915 til 1935 fra Sogn i nord til Hardanger i sør. **Noten er håndskrevet av Sundvor** og er i tråd med gammel Tambourtradisjon. Noten er påført denne tekst: Fransk marsj. Alderen er ukjent. Noten fikk vi av **Rune Martinsen** (førsteamanuensis ved Norges musikkhøgskole i Oslo og slagverker i Den Norske Operas orkester) under trommeseminar 3. og 17. november 1996 i Forsvarets kasernen i Festningsbyen.

Denne trommemarsj fikk **Fladstrands Tambourer anno 1717** av oss høsten 2003 med en plan om at vi i fremtiden kunne spille sammen som et "Massed band", vi fikk da vår deres Trommemarsj nr. 5, Danske Marsjen (sjekk KFT CD II 2009). I ettertid har også Tambourene ved **Fredriksten Artillerie Compagnie af 1716 og Staværn Fort Tambourer anno 1716** fått Gamle Marsjen av oss. **Gamle Marsjen** ble fremført 18. mars 2001 ved **Birger Mistereggens** presentasjon av hovedfagsoppgave: En tromme er intet musikalsk instrument - norsk trommetradisjon ca. 1500 – ca. 1940, med utgangspunkt i Johannes Sundvors nedtegnelser. Hoved-

oppgave i utøving med fordypningsemne ved Norges Musikkhøgskole i Oslo 2001. Vi deltok sammen med blant andre **H.M. Kongens Gardes signaltropps trommeslagere.**

Gamle Marsjen fremførte vi på konserten til **Forsvarets Distriktsmusikkorps Østlandet** (Divisjonsmusikken i Halden) med Bravur & Visjoner – på marsj ut av Forsvaret. I Universitetets Aula Oslo 30. januar 2002.

Dette var "protest konserten" til Divisjonsmusikken mot at politikerne ville legge ned korpset som militært orkester, noe som også skjedde!

I dag er korpset sivilt og heter nå **Det Norske Blåseensemble** anno 1734.

Før konserten hadde vi en oppmarsj sammen med **Fredriksten Artillerie Compagnie** fra Akershus Festning og opp Carl Johan til Universitetsplassen hvor vi salutterte. Det foregikk i et fryktelig snøvær!

Spør nr. 4

British Grenadiers (1600-tallet)

Denne marsjen er av de **eldste marsjer** vi kjenner til. Den skal skrive seg fra 1600-tallet og kan derfor være hørt av både Henrik VIII, Christian IV og Shakespeare!

The British Grenadiers. 16 årh. Marsj for Pibe og Tromme på side (94).

Kilde: Øvelser for Marchtromme, Fløyte og Signalhorn, samt Tromme, Fløyte og Signalhorns Marcher. Av Hans Fulling, Juni 1969 til "Den Kongelige Livgardes Tambourkorps".

The British Grenadiers: berømt marsj for Fløyte og Tromme, kommer opprinnelig fra 1500-tallet. (Fig. 1242), (Side 658).

Kilde: Kroumata, Musikkleksikon av Sture Olsson. (Svensk) 1985.

I opplæringsboken til Den Kongelige Livgardes Tambourkorps står det følgende: The British Grenadiers (1600). (D-40).

Det er denne noten vi har brukt på vår innspilling.

Kilde: Den Kongelige Livgardes Tambourkorps, Opplæringsbok: Marchinstrumenter Til Tjenestebrug. HRN 999-2. (Udgave APR 1977). Forsvarskommandoen Maj 1984.

Oppstilling i Husebyleieren under Gardens Dag 14. juni 1998.

British Grenadiers ble brukt i vårt Tattoo-program som inngikk i Forsvarets arrangement: Gardens Dag i Husebyleieren Oslo 14. juni 1998 og 12. juni 2005.

Norwegian Military Tattoo 11. og 12. september 1998 i Oslo Spektrum, Krigsskolens 250 års jubileum på Linderud i Oslo 18. juni 2000 sammen med H.M.K. Garde, Norwegian Military Tattoo 8. og 9. september 2000 i Oslo Spektrum og sist men ikke minst ved Kronprinsbryllupet 25. august 2001 på Slottsplassen, hvor vi da var plukket ut til å representere De frivillige organisasjoner gjennom Norsk Musikkråd sentralt. Kronprinsbryllupet ble TV overført til inn – og utland.

Spør nr. 5

Kong Frederik IV´s Tambourafdelings Trommemarsj nr.2

Trommemarsj nr. 2 eller Nye marsjen som vi kaller den, er skrevet av Regimentstambour Øistein Kristiansen vinteren 1997/1998. Her kombineres basis **marsjtrummespilleteknikk** med **trommeslått-teknikk** og appell (fot-tramp med høyere ben) akkompagnement av soldatenes heljern på de gamle brosteinene i Festningsbyen.

Spør nr. 6

Den Tapre Landsoldat

(Den gang jeg drog afsted
Emil Horneman 1848)

Denne marsj er skrevet i sammenheng med den **Dansk-Tyske krig** på midten av 1800-tallet. Det er skrevet en tekst til den som beskriver soldatens **avskjed med sin kjære** før han reiser i krigen. I opplæringsboken til Den Kongelige Livgardes Tambourer står det følgende:
Den Tapre Landsoldat (1848). (D-20).

Kilde: Den Kongelige Livgardes Tambourkorps, Opplæringsbok: Marchinstrumenter Til Tjenestebrug. HRN 999-2. (Udgave APR 1977). Forsvarskommandoen Maj 1984. Det er denne noten vi har brukt på vår innspilling.

Spør nr. 7

Bryllupsslått fra Hålandsdalen

(Strandvik og Fusa - Trommeslått)

Slått nr. 1. Bryllupsslått fra Hålandsdalen (Strandvik og Fusa) i Sundvors nedtegnelser, han skriver videre om denne slått: "Denne slaatten lærde eg 1891 (ein av dei allerfyrste eg lærde) av tambur Stein Johannesson Sælsvoll...Stein hadde lært denne slaatten av tambur Johan Neshovda...". Denne slått er **festmusikk i folketradisjon**. Tambourafdelingen bruker denne slått ved bryllupsoppdrag og andre festlige anledninger.

Piber Svein Arne J. Hansen

Kilde: Trommeslått – En Trommeslagers Skattekiste. En presentasjon og videreføring av trommeslått fra Johannes Sundvors samlinger. Av Carl Haakon Waadeland (TIMA Forlag 1995).

Spør nr. 8

La National

(Den Gamle Danske March
1600-tallet)

Marsjen er av den **aller eldste Dansk-Norske marsj**. Den er kjent som den gamle marsjen allerede i 1710. La National finnes også på KFT's andre CD innspilling Med musikk gjennom historien! Vol. II. 2009. Marsjen er der innspilt i Parademarsjtempo ca.65 skritt pr minutt. Her er den innspilt i marsjtempo ca. 90 skritt pr. minutt, altså ordinert marsjtempo for oss.

Noten vi har brukt på våre innspillinger av La National har vi funnet gjengitt i hovedoppgaven til **Ulf Steinar Berg**: Militærmusikk i Norge ca. 1600-1818, med særlig henblikk på Infanteriet i Trondheimsdistriktet. Trondheim 1983 (side 53). Berg skriver at **noten finnes på Forsvarsmuseet i Oslo**.

Kilde: Med Piber, og Trommer eller Fløjter og Trommer som militære Signal- og Marchinstrumenter af A. V. Arendrup.

"A:10 Sophus Albert Emil Hagen (1842-1929), komponist og musikkhistoriker i København. Kgl.B. No. 728-8vo-II. "Samling af Folkemusik" og "Danse og Musik i det 18'Aarhundrede". No. 5 "La Nationale", Melodien, som her er anvendt som Ledsagermusik til en nasjonal ballettdans, må etter alderen, betegnelsen – i en Fransk påvirket periode – og melodien art – 6/8 takt – ansees for å være den i vårt eldste **Ekserserreglementer fra 1704**, i 1729, pag. 52, avsnitt 6, § 10, 2. stk., samt i Infanterireglementet 1739 pag. 196-97 foreskrevne: "**Alter Dänischer Marsch**". I det første på Dansk trykte Ekserserreglement 1787 betegnes marsjen som "**Parademarsch**" (se A:8:28). Denne marsjen skulle anvendes overalt som sermoniell Parade- og Defilèrmarsj samt som Avancèrmarsj på Valpladsen, hvorfor det var oppstått en naturlig trang i Regimentene til – som avveksling –

å ha en egen Regimentmarsj. Ved Kgl. Parolbefaling av 18. august **1808 ble marsjen avløst av "Den nye Parademarsch"**, som er den stadig anvendte".

Kilde: Militærmusik og Folkemusik af A. V. Arendrup.

La National medvirket i vårt Tattoo program som inngikk i Forsvarets arrangement: Gardens Dag i Husebyleieren Oslo 14. juni 1998, Norwegian Military Tattoo 11. og 12. september 1998 i Oslo Spektrum, Krigsskolens 250 års jubileum på Linderud i Oslo 18. juni 2000 sammen med H.M.K. Garde, Norwegian Military Tattoo 8. og 9. september 2000 i Oslo Spektrum og sist men ikke minst ved Kronprinsbryllupet 25. august 2001 på Slottsplassen, hvor vi da var plukket ut til å representere De frivillige organisasjoner gjennom Norsk Musikkråd sentralt. Kronprins- bryllupet ble TV overført til inn – og utland.

Parade på Carl Johan i Oslo før NMT 8. september 2000.

Spor nr. 9

Den Norske Revelje

(Trommeslått i moll før 1840)

En revelje er et **militært morgensignal**. Reveljen spilles for å vekke soldatene om morgenen og gi beskjed om at nå er det på tide å stå opp. I det svenske slagverksleksikonet KROMATA kan vi lese følgende: "Som trommesignal er reveljen stort sett identisk i alle de europeiske land, hvilket viser at den med all sannsynlighet ble utviklet på 1600-tallet av BASLER TROMLER GILDEN". **Den Norske Revelje er altså ikke spesielt norsk, men har, som all annen folke-musikk, musikalske motstykker i andre land.**

Slått nr. 7a hos Sundvors nedtegnelser skal spilles i tempo 68-82. Å spille reveljen i moll/myk utførelse er den **eldste utførelsen, altså før ca. 1840**. Vi spiller her reveljen med ett slags forsyvning i midtre del, som en signatur fra Tambourafdelingen. Sjekk bonus spor nr. 21 for ordinær utførelse med gjentagelse av signalet 11 ganger slik Sundvor gjorde på sine opptak hos NRK i 1937. Denne slåttan kan stå som eksempel på musikktradisjonen som binder sivil fest og militære tradisjoner sammen - og **det går godt an å danse vals til den!**

Kilde: Trommeslått – En Trommeslagers Skatteboks. En presentasjon og videreføring av trommeslått fra Johannes Sundvors samlinger. Av Carl Haakon Waadeland (TIMA Forlag 1995).

Tambourafdelingen deltar på 16. mai konsert med Greaker Musikkorps 1998.

Den Norske Revelje medvirket i vårt Tattoo program som inngikk i Forsvarets arrangement: Krigsskolens 250 års jubileum på Linderud i Oslo 18. juni 2000 sammen med H.M.K. Garde, Norwegian Military Tattoo 8. og 9. september 2000 i Oslo Spektrum, Kronprinsbryllupet 25. august 2001 på Slottsplassen, hvor vi da var plukket ut til å representere De frivillige organisasjoner gjennom Norsk Musikkråd sentralt. Kronprinsbryllupet ble TV overført til inn- og utland. Den Norske Revelje ble også fremført 18. mars 2001 ved Birger Mistereggens presentasjon av hovedfagsoppgave: En tromme er intet musikalsk instrument - norsk trommetradisjon ca. 1500 - ca. 1940, med utgangspunkt i Johannes Sundvors nedtegnelser. Hovedoppgave i utøving med fordyprningsemne ved Norges Musikk høyskole i Oslo 2001. Vi deltok sammen med blant andre **H.M. Kongens Gardes signaltropps trommeslagere og spilte denne slåttan sammen med de!**

Den Norske Revelje medvirker i **filmopptaket om Karl XII's død** på Fredriksten Festning i Halden 24. og 25. november 2007. Den Norske Revelje ble spilt av Regimentstambouren under en **trommeduell med Harald J. Rønneberg** under Nasjonale Fesningsverks arrangement på Fredriksten Festning i Halden 23. september 2009. Og til sist ble Den Norske Revelje **fremført for Kong Harald under åpningen av Halden Fengsel** 8. april 2010 hvor to av våre Tambourer deltok sammen med Fredriksten Artillerie Compagnie af 1716.

Spor nr. 10

Fanetropp

(1700-tallet)

Er et høytidlig signal for bruk ved **henting og avlevering av fanen**. Fanene var avdelingens viktigste symbol på erobringer, mot og dens **samlingsmerke**. Den beste soldaten – en Fændrik – førte fanen med sitt liv som innsats. Fanene ble derfor behandlet med tilbørlig respekt, og det var den gang – som nå – et eget sermoniell for henting og tilbakeføring av fanen.

I felten hadde fanebæreren et stående krav om at hvis retrett var umulig, skulle han rulle seg inn i fanen for å **beskytte den med sitt liv**. Fane, trommer, pauker og signalhorn var trofeer for den seirende part i en strid. Fanetropp fremførte vi første gang da avdelingsfanen ble avduket og **overlevert avdelingen** under "1704 Kongen Kommer!" arrangementet på torget i Festningsbyen **30. mai 1997**. Avdelingsfanen er laget av Oberofiser Carl Henrik Amundsen 1997. Fanetropp spilles også når vår Regimentsfane blir defilert.

Avdelingsfanen vår ble avduket på torget i Festningsbyen under KK 30. mai 1997.

Den 23. juli 1846 approberes et nytt Ekserserreglement og her finnes det for **første – og nest siste – gang noter** til de Fløyte- og Trommesignaler som ennå var normerte, hvorav de er **gjengitt** på (Fig.24).

Kilde: Med Piber og Trommer eller Fløjter og Trommer som militære Signal- og Marchinstrumenter af A.V. Arendrup.

A. V. Arendrup skriver følgende på side 13 i kilde: Fløjter og Trommer som militære signal – og marchinstrumenter. Artikkel i Infanteri Nyt (Dansk) 3. sept. 1963. Nr: 7. "Der Trop" – fra 1821 benevnt "Fantrap" – anvendes når fanen ble ført til eller fra styrken og var i tillegg "Rétirémarche" i felten.

I opplæringsboken til Den Kongelige Livgardes Tambourkorps står det følgende: Fanetrop (1700). (D-26) i kilde: Den Kongelige Livgardes Tambourkorps, Opplæringsbok: Marchinstrumenter Til Tjenestebreg. HRN 999-2. (Udgave APR 1977). Forsvarskommandoen Maj 1984.

Det er denne noten vi har brukt på vår innspilling.

KFT ved Østre Fredrikstad Kirke i Festningsbyen

Spor nr. 11 Telleslått (Trommeslått)

Den kan ha fått navnet sitt på grunn av rytmen, men sikkert er at den også er et eksempel på den **folkelige bruk av Tambourtrommen**. Sundvor kaller den en **saluttslått for brud og brudgom**, slåtten kalles også **Bryllupsslått** fra Sund i Nord Hordaland. Den ble også kaldt Høylands-slåtten etter tambur Elias Høyland. Her høres appell (fot-tramp med høyere ben) akkompagnement av tambourene heljern på de gamle brosteinene i Festningsbyen.

Kilde: Trommeslått – En Trommeslagers Skattekiste. En presentasjon og videreføring av trommeslått fra Johannes Sundvors samlinger. Av Carl Haakon Waadeland (TIMA Forlag 1995).

Spor nr. 12 Bruremarsj (Bridal March)

Denne er skrevet av **Jan Magne Førde** i "Brazz Brothers" fra Vestlandet. På tross av dens unge alder **passer den i form inn i vår musikk**. Piberen og Regimentstambouren har her arrangert den for Tambourafdelingen i 1997. Bruremarsj fremfører vi på brudespillingen ved **Østre Fredrikstad Kirke** i Festningsbyen. Bruremarsj inngikk i vårt tattooprogram som ble fremført ved Krigsskolens 250 års jubileum på Linderud i Oslo 18. juni 2000 sammen med H.M.K. Garde, Norwegian Military Tattoo 8. og 9. september 2000 i Oslo Spektrum og sist men ikke minst ved Kronprinsbryllupet 25. august 2001 på Slottsplassen, hvor vi da var plukket ut til å representere De frivillige organisasjoner gjennom Norsk Musikkråd sentralt. Kronprinsbryllupet ble TV overført til inn – og utland.

Spor nr. 13

Bryllupsslått etter Johannes Sørtveit (Trommeslått)

Det er interessant å vite at **Tambouren var bildet på det maskuline** da den tidens skikk var at Tambouren skulle følge brudgommen under transporten til kirken, Felespilleren fulgte etter i brudens reisefølge og på Vestlandet foregikk turen ofte med båt! Noe man kan se på de forskjellige versjonene av maleriet **Brudeferden i Hardanger** av Tidemann og Gude 1853.

Kilde: Trommeslått – En Trommeslagers Skattekiste. En presentasjon og videreføring av trommeslått fra Johannes Sundvors samlinger. Av Carl Haakon Waadeland (TIMA Forlag 1995).

Oppstilling på Slottsplassen under Kronprinsbryllupet 25. august 2001.

Fanetropp spilles også når vår Smaalenske Regiments faner blir defilert, her på Tøyhusplassen i Festningsbyen 1999.

Utdrag fra Vedtekter § 2 Formål:

Kong Frederik IV's Tambourafdeling skal arbeide for at Fredrikstads posisjon som historisk festningsby blir opprettholdt i nasjonal og internasjonal sammenheng.

Spør nr. 14

Tambourenes Feltmarsj

(Nu legger de bolde menn - soldatsang)

Tambourafdelingens kjenningsmarsj har tekst skrevet på melodien til barnesangen Rits Rats av vår tidligere eminente fanebærer Fändrik Geir A. Urdal. **Her medvirker KFT's medlemmer på sang.** At vi i teksten påstår at svenskene aldri har inntatt festningsstaden skyldes at broderfolket først kom innenfor vollene i 1814, og teksten er ment å være fra 1704!

I opplæringsboken til Den Kongelige Livgardes Tambourkorps står det følgende: Rits – Rats (Ser I hvem der kommer der). + Den står også arrangert: Variation af sidste del for 4 Trommer. NB. Bruges kun i forbindelse med... , Dublering for 6 Trommer. (D-24 & D-25). **Det er denne noten vi har brukt på vår innspilling (uten +).**

Kilde: Den Kongelige Livgardes Tambourkorps, Opplæringsbok: Marchinstrumenter Til Tjenestebrug. HRN 999-2. (Udgave APR 1977). Forsvarskommandoen Maj 1984.

Spør nr. 15

Engelsk Revelje

(Trommeslått)

Johannes Sundvor antyder en **internasjonal påvirkning** på den norske tromme-tradisjonen, idet han blant trommeslåttene har nedskrevet en "en engelsk revelje".

Sundvor bruker selv anførselstegn idet han skriver "engelsk", noe som antyder at dette var en muntlig betegnelse på denne slåtten mer enn en klar historisk/geografisk stedfesting av hvor slåtten egentlig kommer fra. I flg. Sture Olssons Kroumata er det rimelig å anta at også "engelsk revelje" har sine **røtter fra Basel i Sveits**. Dette viser imidlertid at norske musikere også tidligere var under påvirkning og innflytelse fra Europa.

Kilde: Trommeslåtter – En Trommeslagers Skattekode. En presentasjon og videreføring av trommeslåtter fra Johannes Sundvors samlinger. Av Carl Haakon Waadeland (TIMA Forlag 1995).

Spør nr. 16

Fanemarsj

(Parade March 1808)

Honnør for Kongehuset og Flagget av 18. juni 1808. Ukjent komponist, også kjent som: *Her kommer Jens med fanen!* Med sangtekst på 3 vers, også av ukjent forfatter. Fanemarsj er den gjeldende Parademarsj og fremføres når Dannebrog føres opp, ved vaktavløsninger på Amalienborg Slott i København og ved honnøravleggelse for kongelige personer. Den er også kalt "Lille Nationalmelodi".

Troneskiftet i 1808 medførte for Armeen den endring at **Parademarsjen Den Gamle Danske March** ble avskaffet ved Kgl. Parolebefaling av 18. juni 1808 og ble avløst av en **ny Parademarsj**: "Grundet paa Vort

Princip at forene det Nyttige med det Simple i de militaire øvelser, hvorunder Soldaterne dresseres, ville Vi:

1. At den nu brugende Parademarsj afskaffes, og i dens Sted medfølgende (Bilag) lette og letholdende March indføres. Som Parademarsj, og slaaes ved alle Leiligheder, hvor Parademarsj slaaes, og saa gesvindt, at efter dens Takt, kan marcheres 90 Skridt i et Minut."

Det følger deretter 16 punkter detaljerte bestemmelser for denne marsjens anvendelse sermoniell og som Avacèrmarsj i felten. Marsjen ble brukt første gang den 20. juni 1808. Melodien er den stadig anvendte Reglementerte "Honnørmarsj" – populært kalt "Fanemarsj". (Fig.11)

Kilde: Med Piber og Trommer eller Fløjter og Trommer som militære Signal- og March- instrumenter af A.V. Arendrup.

Fanemarsj ble øvet inn da det ble klart at **Dronning Margrethe II** av Danmark kom på besøk sammen med **Dronning Sonja** til **Elingaard's 250 års jubileum** 29. juni 1999 i Onsøy, Fredrikstad. Vi tok imot de to Dronningene med Fanemarsj, etter de hadde spasert inn hovedporten. Det morsomme var at **Dronning Margrethe nikket marsjen/signalet gjenkjennende!** I Fredrikstad Museums Mindre Alv IX, står det følgende under bilde av Dronningene og oss: "Jubileumsdagen var våt, kald og blåsende! Men dronningene smilte varmt og vant alles hjerter, som det heter i eventyrene. Kong Frederik IV's Tambourafdeling af 1704 ønsket velkommen med "Dansk Kongesignal" – og satte punktum for feiringen med en drønnende festsalutt".

Noten vi har brukt på vår innspilling kommer fra denne kilde: Den Kongelige Livgardes Tambourkorps, Opplæringsbok: Marchinstrumenter Til Tjenestebrug. HRN 999-2. (Udgave APR 1977). Forsvarskommandoen Maj 1984.

Spor nr. 17

Mehuskvervelen

(Trommeslått)

Slått nr. 4 i Sundvors samling Mehuskvervelen er fra Hålandsdalen og den har fått sitt navn etter Johannes Mehus. Kvervel betyr virvel!

Kilde: Trommeslåtter – En Trommeslagers Skattekiste. En presentasjon og videreføring av trommeslåtter fra Johannes Sundvors samlinger. Av Carl Haakon Waadeland (TIMA Forlag 1995).

Spor nr. 18

Spissrot m/soldatsang

(Trommeslått)

Slått nr. 6 i Sundvors samling. Spissrot er en avstraffelse, Sundvor skriver: "Brukt i gammel tid under korporleg straffepisking for soldatene for at ikkje skriki skulde høyrast for mykje". Den ble brukt som benådningsstraff istedenfor hengning. Den bestod i pisking av den dømte mens han ble ført mellom 300 andre soldater – inntil 16 ganger. Alle var utstyrt med en kjepp og var pålagt å slå den dømte, ellers ville de risikere at de måtte gå spissrotgang selv neste gang. Spissrot på tromme med sang av KFT's medlemmer etter tekst gjengitt av Sundvor, og sunget med Fredrikstad dialekt. Sjekk også spor nr. 22 Spissrot uten sang.

Kilde: Trommeslåtter – En Trommeslagers Skattekiste. En presentasjon og videreføring av trommeslåtter fra Johannes Sundvors samlinger. Av Carl Haakon Waadeland (TIMA Forlag 1995).

Spissrot slått med sang ble fremført 18. mars 2001 ved Birger Mistereggens presentasjon av hovedfagsoppgave: En tromme er intet musikalsk instrument – norsk trommetradisjon ca. 1500 – ca. 1940, med utgangspunkt i Johannes Sundvors nedtegnelser. Hovedoppgave i utøving med fordypnings-emne ved Norges Musikkhøgskole i Oslo 2001. Vi deltok sammen med blant andre H.M. Kongens Gardes signaltroppes trommeslagere.

Spor nr. 19

Salutt med flintlåsgevær - Brown Bess

Avslutning for Tambourafdelingen gjøres som seg hør og bør med kommandoer, eksersis og salutt fra avdelingens Brown Bess flintlåsgevær i Festningsbyen Fredrikstad. Muskettene er munnladningsvåpen. Hører man godt etter, kan man skille ut lyden av pannedekelet som åpner seg ved anslag av flintsteinen, fengkruttet som brenner hurtig mot tennhullet og antenner hovedladningen av svartkrutt inne i løpet som sist brenner av med en langsomtbrennende, kraftig eksplosjon.

Spor nr. 20

Tappenstrek

(1646)

Den siste melodien er selvfølgelig det dansk-norske signalet for dagens avslutning – Tappenstrek. Signalet har fått navnet fra hollandsk – Tap den Toe in – stikk proppen i tønna. Dette signalet gav melding til alle festningsbyens sprit, øl og vinhandlere om å slutte utsalget til soldatene. Kjent allerede fra Landsknægt-Regimentene. Profossen gikk rundt på vinstuene og herberger, hvor soldater satt og drakk, slo med sin stav et slag på tappen i tønnene eller med kritt en strek tvers over spunsen til tegn på at den ikke mer måtte åpnes denne dag.

Armeens Tappenstreg, som første gang omtales under Kong Christian IV og siden da har vært Signalet til Festningsportens og bevertningenes lukking og til soldatene som skulle begi seg i kvarter. Opprinnelig for fløyte og tromme. Ble også brukt som avslutningsmelodi ved ball. Eldste kjente notemanuskript er C.A. Thielo's til slutt-sangen i "Merlin Dragon", oppført her 1748-1771 i alt 49 ganger. Se Torben Krogh: "Ældre Dansk Theatermusik" i Musikkhist. Arkiv 1939.

Kilde: Militærmusik og Folkemusik af A. V. Arendrup.

Tappenstregen er liksom "Forgatteringen" en realitet, der er blitt til en seremoni med musikkledsagelse. Men mens "Forgatteringen" er gått av bruk, spiller man ennå

Tappenstregen i den Danske Hær, hvor soldater er samlet i større leire. I København opphørte Tappenstregen i 1866. Da byens festningsverker ble sløyfet, voller og murer forsvant, var det ikke mulighet for å kalle soldatene hjem fra vertshus og markententier til deres kvarter og kaserner; byen var blitt for stor. Så lenge Hovedvakten var på Kongens Nytorv, ble Tappenstegen slått klokken 9, så kunne soldatene rekke å være i deres seng på kaserner og kvarter til klokken 10. Tidspunktet for Tappenstegen har vært forskjellig; på Christian IV's tid allerede klokken 8. Tappenstreg på Fransk: Retraite. Retraiten er dog ikke helt det samme som Tappenstreg, da de ofte brukes samtidig eller etter hverandre. Retraiten er som regel kun et kort signal på horn eller trompet og brukes kun i kaserner eller kvarterer eller foran en vakt.

Kilde: Klingende Spil, af den danske militærmusiks historie. Av Knud Lindhard 1932.

Som eskadresjef sender Tordenskiold den 4. september 1717 en temmelig skarp skrivelse til Kaptein Sahlgaard hvor han påtaler at en del offiserer av så vel land som sjøetaten ikke alene er i land etter "at Tappen-Strik er slagen". Tordenskiold skriver videre at offiserene er i land ikke bare etter at Tappenstreken er blitt slått, men hele natten, som har forårsaket atskillige vidløftigheter med "dobbel, drikk, disputer og slagsmaal". Dette skal Tordenskiold ikke ha noe av så lenge han fører kommandoen.

Saluttering foran Stortinget i Oslo 21. mars 2001 i forbindelse med protesten Fredrikstad Kommune hadde ved nedleggelsen av Forsvaret i Festningsbyen 2002.

“Enhver offiser har å være ombord på sitt fartøy når vaktskuddet går, og hvem der heretter er dette absolutt forbud overhørig må takke seg selv for hva som følge kan. Orlogskipet Laaland til ankers under Magøe den 4. september 1717”.

P: Tordenskiold. (Mako ligger på Nordre Sandøy, Hvaler utenfor Fredrikstad).

Kilde: *Viceadmiral Tordenskiold av Olav Bergersen. Bind II, Trondheim 1925 og Tordenskiolds brev av Olav Bergersen. Universitetsforlaget 1963.*

Tappenstrek holdes nå kun i hevd ved Livgarden, hvor den hver aften kl. 10 blir slått på tromme langs hele kasernes fasade inn mot Ekserserplassen. Når Kongen oppholder seg på et av sine sommerslott, hvor da et vakt detachement av Livgarden er tilstede blir den utført for fløyte og tromme.

Kilde: *Fløjter og Trommer som militære signal – og marchinstrumenter. Artikkel i Infanteri Nyt (Dansk) 3. sept. 1963. Av A.V. Arendrup.*

Den 23. juli 1846 approberes et nytt Ekserserreglement og her finnes det, for første- og nest siste gang, noter til de fløyte- og trommesignaler som ennå var normerte, hvorav de er gjendutt på (Fig.26).

Kilde: *Med Piber og Trommer eller Fløjter og Trommer som militære Signal- og Marchinstrumenter af A.V. Arendrup.*

Tappenstrek (1646) inngikk i vårt Tattoo program ved Forsvarets arrangement: **Norwegian Military Tattoo i Oslo Spektrum 11. og 12. september 1998.**

Tappenstrek ble også fremført 18. mars 2001 ved Birger Mistereggens presentasjon av hovedfagsoppgave: En tromme er intet musikalsk instrument - norsk trommetradisjon ca. 1500 – ca. 1940, med utgangspunkt i Johannes Sundvors nedtegnelser. Hovedoppgave i utøving med fordyppningsemne ved Norges Musikkhøgskole i Oslo 2001. Vi deltok sammen med blant andre H.M. Kongens Gardes signaltroppes trommeslagere.

I opplæringsboken til Den Kongelige Livgardes Tambourkorps står det følgende: Tappenstreg (1646) og **Tappenstreg – let udgave (1646-1913)** + Afslag-slå af (1700) for Tromme. (D-29 & D-30). Det er denne roten (1646) vi har brukt på vår innspilling.

Kilde: *Den Kongelige Livgardes Tambourkorps, Opplæringsbok: Marchinstrumenter Til Tjenestebrug. HRN 999-2. (Udgave APR 1977). Forsvarskommandoen Maj 1984.*

Spor nr. 21

Nytt spor: Avslag

(Signal 1700-tallet)

Dette signalet var ikke med på første utgivelsen av denne CD i 1999.

Avslag Signalet er innspilt i Hænsens Lydstudio Fredrikstad høsten 2009 av Regimentstambouren slik at sammenhengen av signalene ble korrekt. Redigert av lydtekniker Morten Hansen.

Avslag Signal: **Militært trommesignal**, navnet Atacknings – slag ble også brukt. Signalet ble utført på kommandoen **Slå av!** og kunne forekomme ved for eksempel ved Korum. Signalet opptrer for første gang omkring 1700-tallet og ble brukt av de fleste Europeiske Armeer.

Kilde: Dansk avslag 3. (Fig.32.) se side 29 i Kroumata musikkleksikon av Sture Olsson (Svensk) 1985.

I opplæringsboken til Den Kongelige Livgardes Tambourkorps står det følgende:
Tappenstreg (1646) og
Tappenstreg – let udgave (1646-1913) + **Afslag-slå af (1700)** for Tromme. (D-29 & D-30). **Det er denne noten (1646) vi har brukt på vår innspilling.**

Kilde: Den Kongelige Livgardes Tambourkorps, Opplæringsbok: Marchinstrumenter Til Tjenestebrug, HRN 999-2. (Udgave APR 1977). Forsvarskommandoen Maj 1984.

Tambour Lars Erik Alfredsen 2003

Spor nr. 22

Bonus spor: Den Norske Revelje

(Trommeslått - Sundvor versjonen)

Sjekk bonus spor nr. 9 for mer informasjon. Her er Den Norske Revelje i ordinær utførelse med gjentagelse av signalet 11 ganger slik Johannes Sundvor gjorde på sine opptak hos NRK i 1937. Dette signalet var ikke med på første utgivelsen av denne CD i 1999.

Dette sporet er innspilt i Hænsens Lydstudio Fredrikstad høsten 2009 av Regimentstambouren. Innspillingen er redigert av lydtekniker Morten Hansen. Kilde: Trommeslåtter – En Trommeslagers Skattekiste. En presentasjon og videreføring av trommeslåtter fra Johannes Sundvors samlinger. Av Carl Haakon Waadeland (TIMA Forlag 1995).

Spor nr. 23

Bonus spor: Spissrot u/soldatsang

(Trommeslått)

Her er Spissrot uten sang slik den ble brukt under utstillingen til museumsinspektør Karsten Skjold Petersen ved Tøjlhusmuseet i København. Se spor nr. 18 for informasjon om Spissrot.

Innspillingen er redigert av lydtekniker Morten Hansen i Hænsens Lydstudio Fredrikstad våren 2005. Kilde: Trommeslåtter – En Trommeslagers Skattekiste. En presentasjon og videreføring av trommeslåtter fra Johannes Sundvors samlinger. Av Carl Haakon Waadeland (TIMA Forlag 1995).

Plan over Fredrikstad ca. 1690 tegnet av Cicignon, von der Pfordten og AC Storm NRA GKK 123.

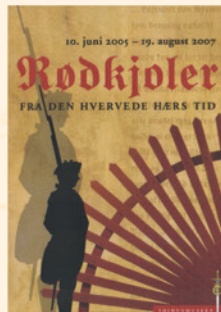
Kong Fredrik IV's Tambourafdeling ønsker å takke alle som har gjort denne innspillingen mulig:

- I første rekke Hans Majestet over Danmark, Norge, Wenders og Gothe... og så videre... "Han Far sjøl" **Kong Frederik IV.**
- Dernest vil vi takke **Fredrikstad Kommune** som hadde tro på ideen og satte i gang prosjektet Tambourafdelingen.
- **Fredrikstad Museum** for lån av effekter og lokaler.
- **Fredrikstad Bibliotek** for hjelp med note og kildemateriell.
- **Karsten Skjold Petersen** ved Tøjhusmuseet i København for hjelp med note og kildemateriell.
- Vi vil også takke **Norsk Musikkråd** – musikkverkstedene for folkemusikk og rock – som gav oss støtte til produksjon av Tambourtrommer ingen hadde hørt maken til før.
- Brødrene Olsen ved **Musikk & Instrumentservice AS** i Hurdal, Norge for reproduksjon av våre seks messingtrommer og diverse effekter.
- **Den Kongelige Livgardes Tambourkorps** i København som i en 300 år gammel tradisjon lærte oss opp i signaler fra den dansk-norske perioden ved å stille noter til rådighet.
- **Forsvarsmuseet og Folkemuseet** i Oslo som hjalp oss med å rekonstruere uniformene og **Tøjhusmuseet** i København som hjalp oss med litteratur om perioden.
- Våre instruktører: **Geir Holm** (samlet musikk), **Arne Kvalø** (Signalhorn), **Hans O. Gorseth** (Piber) og våre Tambour instruktører: **Rune Martinsen** (førsteamanuensis ved Norges musikkhøgskole og slagverker i Den Norske Operas orkester), **Rune Halvorsen** (slagverker i Kringkastningsorkesteret), **Birger Mistereggen** (tidligere slagverker i Kringkastningsorkesteret og forsker i historisk trommespill) og **Bjørn Bang** (tidligere slagverker i Göteborgs Operaen og forsker i historisk trommespill.)
- Tidligere musketter **Peter Johansen** for hjelp med å dra i gang prosjektet Tambour CD slik at denne utgivelsen lot seg gjennomføre i 1999.
- Til sist vil vi også takke tidligere medlemmer av Tambourafdelingen som av ulike grunner har trådd ut av rekkene – uten deres innsats hadde avdelingen ikke vært der den er i dag.

Tambourafdelingens samarbeidspartnere

- **Hans Majestet Kongens Garde** for vår deltagelse ved deres arrangement **Gardens Dag** 14. juni 1998, 12. juni 2005, 17. juni 2012 og 11. juni 2017.
- **Forsvarets Distriktsmusikkorps Østlandet** (Divisjonsmusikken) nå Det Norske Blåseensemble anno 1734. for vår deltagelse ved deres siste konsert som militært orkester 30. januar 2002 i Universitetets Aula i Oslo.
- **Krigsskolen**, Oslo for vår deltagelse ved Krigsskolens 250 års jubileum på Linderud i Oslo 18. juni 2000 sammen med H.M.K. Garde.
- **Forsvarskommandoen** i Oslo for vår deltagelse ved **Norwegian Military Tattoo** i Oslo Spektrum 11. og 12. september 1998 og **Norwegian Military Tattoo** 8. og 9. september 2000 i Oslo Spektrum.
- Historiske avdelinger: **Tordenskiolds Soldater** Frederikshavn, **Fladstrands Tambourer** anno 1717 Frederikshavn, **Fredriksten Artillerie Compagnie af 1716** Halden, **Tordenskiolds Soldater** Stavern, **Staværn Fort Tambourer** anno 1716 Stavern og **Christianssand Artillerie Compagnie af 1711** Kristiansand.
- **Nasjonale Festningsverk** avd. Fredrikstad, **Opplev Fredrikstad** og **Fredrikstad 1700** med Østfoldmuseene - Fredrikstad Museum.

Museumsinspektør **Karsten Skjold Petersen** ved **Tøjhusmuseet** i København har brukt musikk fra denne CD'en såvel som fra vår CD Med musikk gjennom historien! Vol. II. 2009 til sin utstilling **Rødkjoler – fra den hvervede Hærs tid**. 10. juni 2005 til 19. august 2007. Musikken er også benyttet i **Virvel & Fanfare** utstilling på Ringve Musikkmuseum 10.03. - 16.12. 2018.

FREDRIKSTAD
1700.

Uniformen

I 1697 fikk den Dansk-Norske Armé reglement for hvordan uniformene skulle se ut. **Smaalensche Regiment** (Østfold og Vestfold) ble tildelt **grå våpenkjole og indigo blå oppbretter, vester og bukser**. Våre offiserer Tor Ulsnæs og Carl Henrik Amundsen utarbeidet og rekonstruerte en av de tidligste enhetlige uniformene for det norske forsvar ved hjelp fra **Forsvarsmuseet** og **Folkemuseet** i Oslo, samt **Tøjhuseet** i København som også hjalp oss med litteratur om perioden. Hattens utforming fant de på soldatfigurene som kan sees i taket på **Rosenborg Slott** i København.

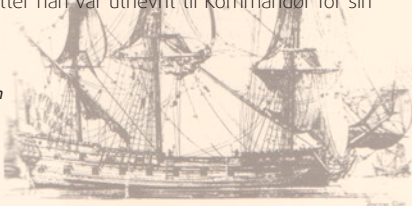
Knappen

Tambourafdelingens **uniformsknapp** er en kopi av en messingknapp med **F4 monogram** som stammer fra fregatten **Lossen** som forliste ved Stolen på Vesterøy, **Hvaler utenfor Fredrikstad julaften 1717**. Messingknappen ble funnet i en kiste

merket "Arne" sammen med tre muskettkuler og et stykke børsflint. Rundt kisten lå det en del av et pipefuttal og et krittpipehode, samt diverse bruks-gjenstander. Muligens har "Arne" vært en mann av høyere status enn det øvrige mannskapet, men han var neppe av befalet. Fregatten **Lossen** ble bygd på **Isegran galeiverft ved Fredrikstad i 1684**. Skipet deltok i en rekke krigsbegivenheter og inngikk i eskadren til **Kong Frederik IV** på hans **norgesreise i 1704**, hvor han ankom Festningsbyen Fredrikstad 30. mai. Her bør det nevnes at det var ved kongens besøk i Trondheim 26. juli til 5. august 1704 at **Tordenskiold** som 14 åring rømte og fikk jobb som lakei/barberlærling i reisefølget tilbake til Danmark. **Lossen** inngikk i Nordsjø-eskadren og **Tordenskiold seilte med Lossen fra København til Fredrikstad** med avreise 19. juli 1716, etter han var utnevnt til Kommandør for sin bragd i Dynekilen.

Kilder:

- Fregatten "Lossen" Et kulturhistorisk skattkammer av Svein Molaug og Rolf Scheen, Norsk Sjøfartsmuseum 1983.
- Tordenskiold, En biografi om eventyren og sjøhelten av Dan H. Andersen 2006.
- Viceadmiral Tordenskiold av Olav Bergersen, bind 1. 1925.

Marketenteriet - Sivilavdelingen

Tambourafdelingen har også med sivile og barn som på begynnelsen av 1700-tallet. **Marketenteriet** som gruppen kalles, var viktig for at en militæravdeling skulle fungere. På 1700-tallet var de **forsvarets service-apparat**. De var smeder, leger og pengevekslere, kvinner som vasker, baker og holder uniformene i orden – for å nevne noe. Offiserene anstrengte seg i noen grad for å leve livet mest mulig likt det de hadde hjemme – selv på festninger og i felttog utenlands.

1704 Kongen Kommer!

Kong Frederik IV ankom Festningsbyen Fredrikstad den **30. mai 1704**. Tambourafdelingen **gjenskaper den hendelse** i Festningsbyen. **Smaalensche Regiment** – en samling militærhistoriske avdelinger fra samme periode – og gjestende utenlandske avdelinger, håndverkere og andre sivile viser disse dagene hvordan **Friedrichsstadt** forberedte seg til at "Han Far sjøl" skulle komme på besøk. Rangering, mønstring, øksersis og parade for kongen med all den pomp og prakt vi kan skaffe til veie vises på det samme stedet det ble gjort for over 300 år siden.

Fakta om Kongens besøk fra boken: **Dag = Register over hans kongelige Majestets, Kong Friderich den Fierdes reise i Norge udi aaret 1704 av General-Admiral Gùldenlów. Christiania 1770.** Eskadren som ledsaget Hans Majestet Kong Frederik IV fra Fladstrand til Fredrikstad: Hans Majestets Jagt, Prins Carl, Prins Wilhelm, Lossen, Heiren, Ærnen, Pakan, Maagen og Postillionen.

"**30. mai 1704** besluttet Hans Majestet å **gå til Friderichstad**, hvor vi ved middags tider kastet anker ½ mil fra byen. De andre skip som stakk dypere en jagten kunne ikke gå for nær. Kongen spiste middag ombord. Etter måltidet kom Vice-Statholder Gabel i et fartøy, som førte 6 kanoner og la seg ved Kongens jagt etter at han hadde hyllet Hans Majestet med sitt hele Artilleri. Etter en liten stund kommer Felts-Marechallen om bord, som beretter os at Prins Carl hadde støt an ½ mil fra det sted hvor vi hadde ankret. Kongen steg omsider i en Sjalupp for å fare til byen. Under veis **mønstret han det Smaalenske Regiment, og et Dragon – Regiment som var oppstilt ved elven**. Han gikk i land for å se dem, og siden vedblev samme ben i Chaloupen lige til Friderichstad, hvor han tog sitt **kvarter hos Kommandanten**. Der forefant Geheime Raad Ahlefeldt, som var sendt over land fra København. Om aftenen fikk vi høre, at Grev Ahlefeldt hadde utstået en stor angst, da Prins Carl, hvor han var ombord, støtte an.

31. mai 1704 etter middags måltid mønstret Kongen. Jeg var ikke i stand at følge med, formedelst jeg var plaget av en stærk snue. Man berattede meg at Prins Carl var kommet av grunn, uten at ha fått mindre skade.

1. juni 1704 Kongen var i Kirken, og om ettermiddagen **beså han Festningen**.

2. juni 1704 om ettermiddagen for han til vanns til en liten Festning, kalt **Agerøen**, en stærk rors mil fra Friderichstad. Denne festning er aldeles ikke av noen viktighet, det måtte allene være derav, at vi var nesten 6 timer på vannet, for at ha den fornøyelse å se den, så lang er denne mil, og strømmen så stærk. Om aftenen ved bordet lot Vice Statholder Gabel oss høre

en del av hans sedvanlige innfall. Friderichstads by ligger i en slette, på den ene side er elven, på den andre fjellene. Straks ved byen er en festning, kalt **Kongsteen**, og på den andre siden en øy, ved navn **Isegran**. De skip, som ikke stikker dypere, en 9 à 10 fot, dypt, ankrer ½ mil fra byen, de som stikker dypere, på en lengere distanse. Hele byen er befestet med voller.

3. juni 1704 om ettermiddagen reiste vi derfra. **Kongen kjørte** i en liten **Chaife med 2 hjul**, og ved middags tider kom vi **til Friderichshald**".

Kong Frederik IV's Tambourafdeling af 1704 MED MUSIKK GJENNOM HISTORIEN! Vol. I. 1999 Festningsbyen Fredrikstad

01. Vergatterung (Samlingssignal 1700-tallet). 01:05
02. Oppstilling av Tambourafdelingen med Generalsignal. 01:00
03. Kong Frederik IV's Tambourafdelings Trommemarsj nr. 1 01:00
04. British Grenadiers (1600-tallet). 01:00
05. Kong Frederik IV's Tambourafdelings Trommemarsj nr. 2 01:45
06. Den Tapre Landsoldat (1848). 01:10
07. Bryllupsslått fra Hålandsdalen (Trommeslått). 00:50
08. La National, Den gamle Danske march (1700-tallet). 00:57
09. Den Norske Revejle (Trommeslått). 01:30
10. Fanetropp (1700-tallet). 00:35
11. Telleslått (Trommeslått). 01:12
12. Bruremarsj. 01:52
13. Bryllupsslått (Trommeslått). 01:57
14. Tambourenes Feltmarsj m/soldatsang. 01:30
15. Engelsk Revejle (Trommeslått). 01:00
16. Fanemarsj (1808). 01:07
17. Mehuskvervelen (Trommeslått). 01:15
18. Spissrot m/soldatsang (Trommeslått). 00:56
19. Salutt med flintlåsggevær – Brown Bess. 00:45
20. Tappenstrek (1646). 01:20
21. Nytt spor: Avslag Signal (1700-tallet). 00:12
22. Bonus spor; Den Norske Revejle (Trommeslått Sundvor versjon) 01:42
23. Bonus spor; Spissrot u/soldatsang (Trommeslått). 00:57

Informasjon om CD'en:

Innspilt i NRK Østfolds bakgård i Festningsbyen Fredrikstad 16. og 17. oktober 1999.

Tekniker: Jan Egil Thoreby.

Produsert av: Jan Egil Thoreby og Regimentstambour Øistein Kristiansen.

Re-mastret av: Rune Johansen og Regimentstambour Øistein Kristiansen hos LYDMUREN AS Sarpsborg 11.01.2010.

Cover tekst ved: Ober-Offizier Carl Henrik Amundsen 1999 og Regimentstambour Øistein Kristiansen 2010.

Cover foto ved: Nils Harald Ånestad, Fredrikstad Blad 1999.

Cover design: Elin Lindberg 1999 og Tommy Knøsmoen 2011/2025.

KFT's medvirkende i musikken:

- Tambourer: Frode Pedersen, Øystein Western, Lars Erik Alfredsen og Regimentstambour Øistein Kristiansen.
- Piber: Svein Arne J. Hansen.
- Kommandoføring: Ober-Offizier Carl Henrik Amundsen.
- Soldatsang: KFT's medlemmer.

English text is available on this site: www.tambour.no

For info og kontakt om Kong Frederik IV's Tambourafdeling: www.tambour.no

KFT

MED MUSIKK GJENNOM HISTORIEN! Vol. I. 1999

MED MUSIKK GJENNOM HISTORIEN! Vol. I. 1999

KFT

Kong Frederik IV's Tambourafdeling af 1704
MED MUSIKK GJENNOM HISTORIEN!
Vol. 1 1999 Festningsbyen Fredrikstad

English text is available on this site: www.tambour.no
For info og kontakt om Kong Frederik IV's Tambourafdeling:
www.tambour.no

